

Justitsministeriet

Kontor: Lovafdelingen
Sagsnr.: 2007-792-0348
Dok.: LOJ40743

Besvarelse af spørgsmål nr. 196 af 19. januar 2007 fra Folketingets Retsudvalg.

Spørgsmål:

”Forekommer det, at indsatte løslades før to tredjedele af straffetiden henholdsvis halvdelen af straffetiden er udstået, og i givet fald hvor ofte og med hvilken begrundelser?”

Svar:

I.

For så vidt angår den del af spørgsmålet, der vedrører løsladelse før 2/3 af straffetiden, kan følgende oplyses:

Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. 193, blev 324 indsatte i 2005 løsladt på prøve efter at have udstået mellem 1/2 og 2/3 af den idømte straf. 209 af disse indsatte blev løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 38, stk. 2, og 115 indsatte blev løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a (”noget for noget-ordningen”).

Efter straffelovens § 38, stk. 1 kan prøveløsladelse finde sted, når to tredjedele af straffen, dog mindst 2 måneder er udstået. Prøveløsladelse kan i almindelighed ikke ske, når den resterende straffetid er mindre end 30 dage, jf. straffelovens § 38, stk. 3.

Prøveløsladelse i medfør af straffelovens § 38, stk. 1, er forudsat at være et regelmæssigt led i fuldbyrdelse af fængselsstraffe på 3 måneder og derover.

1. Efter straffelovens § 38, stk. 2, kan prøveløsladelse imidlertid finde sted allerede efter udståelse af halvdelen af straffen, dog mindst 2 måneder, når særlige omstændigheder taler derfor.

I det følgende redegøres der for de forskellige muligheder for prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 2. I de tilfælde, hvor der ifølge regler og praksis er en begrænsning i længden af fremrykningen af løsladelsen, er dette anført.

a) Udenlandske indsatte, der skal udvises, kan løslades på prøve, når 7/12, dog mindst 2 måneder af straffen er udstået, såfremt de er udvist med et tidsbegrænset indrejseforbud. Udenlandske indsatte, der er udvist med et indrejseforbud gældende for bestandig, kan løslades allerede, når 1/2, dog mindst 2 måneder, af straffen er udstået. Det er i begge situationer en forudsætning, at den indsatte ønsker prøveløsladelsen fremrykket, ligesom det er en forudsætning for prøveløsladelsen, at den pågældendes udvisning umiddelbart kan gennemføres.

b) Hvis der foreligger gode arbejds-, uddannelses- eller bopælsmuligheder, som ellers ville forspildes, kan prøveløsladelse ske ca. 1 måned før udståelse af 2/3 af straffen.

c) Hvis der foreligger vægtige humanitære hensyn, f.eks. den indsattes dårlige helbredstilstand, alvorlig sygdom hos ægtefælle eller børn eller forhold i hjemmet i øvrigt, der bevirker, at fortsat afsoning skønnes at ville medføre alvorlige skadevirkninger for familien.

d) Hvis det efter en konkret vurdering af hensyn til indsattes barn/børn skønnes særligt væsentligt, at den indsatte bliver løsladt før 2/3 tid. I sådanne tilfælde kan der ske en kort fremrykning af prøveløsladelsen (normalt indtil ca. 1 måned).

e) Hvis den indsatte på gerningstidspunktet var under 18 år, medmindre løsladelse anses for klart utilrådelig.

f) Hvis den indsatte på gerningstidspunktet var under 24 år, ikke tidligere har udstået fængselsstraf og nu udstår straf af fængsel i under 2 år for ikke farlig kriminalitet.

g) Indsatte, som har et udtalt behov for behandling mod alkoholmisbrug, og som er dømt for kriminalitet begået i alkoholpåvirket tilstand, vil have mulighed for løsladelse på prøve efter straffelovens § 38, stk. 2, under forudsætning af, at der inden løsladelsen er iværksat behandling mod misbrug af alkohol, og at løsladelsen sker på vilkår af bl.a. fortsat behandling.

h) Følgende momenter kan herudover indgå i vurderingen af sagen:

- at indsatte på gerningstidspunktet var under 21 år eller over 50 år,
- at den indsatte ikke tidligere har udstået fængselsstraf eller fået tiltalefrafald eller betinget dom. En indsat anses i denne forbindelse som førstegangsstraffet, hvis der er forløbet 5 år efter, at den seneste straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet,
- at straffetiden er langvarig, og at løsladelsestidspunktet efter et længerevarende udslusningsforløb anses for velegnet,
- at indsatte under straffesagen har haft særlig langvarigt ophold i varetægtsfængsel i forhold til den idømte straf,
- at fortsat strafudståelse formodes at være skadelig ud fra et specialpræventivt synspunkt.

Ved den samlede vurdering af, om tidlig prøveløsladelse kan finde sted, vil der i almindelighed ikke blive lagt vægt på arten eller omfanget af den pådømte kriminalitet. Det vil dog kunne tale imod løsladelse på prøve i henhold til § 38, stk. 2, at den indsatte er dømt for farlig kriminalitet, f.eks. grov narkotikakriminalitet, grovere vold eller røveri.

Det er i alle tilfælde en forudsætning for løsladelsen, at risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet skønnes at være ringe.

2. Efter straffelovens § 40 a om tidlig prøveløsladelse kan visse kategorier af dømte ud over i de i § 38, stk. 2, nævnte tilfælde prøveløslades, når halvdelen af straffetiden, dog mindst 4 måneder er udstået. Det er en forudsætning for tidlig prøveløsladelse, at hensynet til retshåndhævelsen ikke skønnes at tale herimod.

a) Efter § 40 a, stk. 1, nr. 1, kan prøveløsladelse for det første finde sted, hvis den dømte har ydet en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet.

En særlig indsats kan f.eks. bestå i, at den indsatte under fængselsopholdet gennemfører et relevant uddannelsesforløb eller deltager i afvænningsbehandling for et eventuelt alkohol- eller stofmisbrug eller i et særligt adfærdskorrigerende program. Som eksempler på behandlingsprogrammer kan nævnes kognitiv færdighedstræning, samtaler om kriminalitet, vredesprogrammet (Anger Management), ophold på behandlingsafdeling for stofmisbrugere eller kontraktafdeling eller placering i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 78 i en behandlingsinstitution for stof- eller alkoholmisbrugere.

57 af de i alt 115 indsatte, der i 2005 er løsladt i medfør af straffelovens § 40 a, er løsladt i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1.

b) Efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, kan prøveløsladelse for det andet finde sted i tilfælde, hvor den indsatte forhold samlet set taler for, at det er unødvendigt, at den pågældende afsoner resten af straffen i fængsel, hvis der i stedet fastsættes vilkår om samfundstjeneste.

Det vil dreje sig om indsatte, som typisk har gode og stabile personlige forhold og et godt socialt netværk, er uden misbrugsproblemer og hvis forbrydelse ikke er udtryk for et kriminelt mønster.

58 af de i alt 115 indsatte, der i 2005 er løsladt på prøve i medfør af straffelovens § 40 a, er løsladt i medfør af straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2.

II.

For så vidt angår den del af spørgsmålet, der vedrører løsladelse før 1/2 af straffetiden er udstået, kan følgende oplyses:

Løsladelse før 1/2 af straffetiden er udstået, kan kun ske ved benådning. Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at ingen indsatte blev benådet i 2005. Der blev indgivet 5 ansøgninger, men alle blev meddelt afslag på benådning.

Det retlige grundlag for benådning er grundlovens § 24. Benådning sker efter ansøgning på grundlag af en helt individuel vurdering. Efter praksis sker der kun benådning i helt ekstraordinære tilfælde.

I det følgende redegøres der for, hvornår der navnlig vil kunne ske benådning af en indsat.

Benådning vil ofte være helbredsbetings. Afgørelse af, om der skal søges udvirket benådning af helbredsgrunde, træffes på grundlag af en individuel vurdering, herunder eventuelt efter udtalelse fra en af Kriminalforsorgens lægelige konsulenter. Benådning kan efter praksis ske, hvis det antages, at fortsat udståelse af straffen, herunder eventuelt udståelse af straffen på Vestre Hospital, skønnes at ville medføre en væsentlig risiko for alvorlig helbredsforringelse.

Humanitære hensyn kan i visse tilfælde medføre benådning, uanset at der ikke er risiko for alvorlig helbredsforringelse, f.eks. hvor den indsatte eller dennes ægtefælle lider af en fremskreden uhelbredelig lidelse, eller hvor omfanget af den omsorg og pleje, en indsat skal yde et barn eller en ægtefælle, som har en kronisk lidelse, langt overstiger, hvad der normalt kræves af forældre eller ægtefælle. Humanitære hensyn kan desuden medføre benådning for indsatte, der er nået folkepensionistalderen, i tilfælde, hvor den indsattes ægtefælle lider af en uhelbredelig sygdom og det derved søges undgået, at ægtepar efter et livslangt samliv kommer til at leve den sidste tid adskilt fra hinanden.

Det er generelt en forudsætning for benådning, at den indsatte ikke antages at ville begå nye strafbare forhold.